

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Klasszikus társadalomelméletek

Egyetemi tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Szociológia és Szociális Munkásképző Kar
1.3 Intézet	Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet
1.4 Szakterület	Szociológia
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Humán erőforrás
1.7 Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Klasszikus társadalomelméletek					A tantárgy kódja		ALM1301		
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				Dr. HORVÁTH István egyetemi professzor							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				Dr. PÉTER László egyetemi adjunktus							
2.4 Tanulmányi év		II	2.5 Félév	3	2.6. Értékelés módja		V	2.7 Tantárgy típusa		Kötelező	

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					20
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					23
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					12
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					4
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszama					83
3.8. A félév összóraszama					125
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	NINCS
4.2 Kompetenciabeli	Alapvető szociológiai fogalmak ismerte

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	megfelelő férőhellyel rendelkező és projektorral felszerelt terem
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	megfelelő férőhellyel rendelkező és projektorral felszerelt terem

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/ kulcskompetenciák	A hallgató megfogalmazza és leírja a társadalomkutatásban használt fogalmakat, elméleteket és paradigmákat az egyének, csoportok, szervezetek, intézmények, társadalmi kategóriák és közösségek szintjén, valamint elemzi a köztük lévő kapcsolatokat és a társadalmi struktúra, folyamatok és dinamika tanulmányozására alkalmazott módszereket. A hallgató hipotéziseket fogalmaz meg és operacionalizálja a kulcsfogalmakat az emberi viselkedés, a csoportok, szervezetek és közösségek dinamikájának, a társadalmi és kulturális trendeknek és hatásoknak, valamint ezek történetének és eredetének magyarázatára és értelmezésére. A hallgató magyarázza és értelmezi a társadalmi valóságot, a társadalmi problémákat és konfliktusokat, valamint meghatározza a megoldási forrásokat és módokat.
Transzverzális kompetenciák	• Az információforrások és a szakmai képzést támogató kommunikációs eszközök (internetes portálok, szakterületi szoftveralkalmazások, adatbázisok, online kurzusok stb.) hatékony használata román nyelven és egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelven egyaránt; • Egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelv használata a szakirodalom tanulmányozásához, tudományos szövegek megírásához és a kutatási eredmények nemzetközi közönség előtti bemutatásához.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	C1. A hallgató/diplomás megfogalmazza és leírja a társadalmi kutatás során alkalmazott fogalmakat, elméleteket és paradigmákat, az egyének, csoportok, szervezetek, intézmények, társadalmi kategóriák és közösségek szintjén, valamint elemzi ezek közötti kapcsolatokat, továbbá az alkalmazott módszertanokat a társadalmi struktúrák, folyamatok és dinamikák tanulmányozásában. C7. A hallgató/diplomás megfogalmaz formális hipotéziseket és operacionalizálja a kulcsfogalmakat az emberi viselkedés, a csoportok, szervezetek és közösségek dinamikájának, a társadalmi és kulturális tendenciáknak és hatásoknak, valamint azok történelmi és eredeti kérdéseinek magyarázatára és értelmezésére. C8. A hallgató/diplomás elmagyarázza és értelmezi a társadalmi valóságokat, társadalmi problémákat és konfliktusokat, és azonosítja az erőforrásokat és a megoldási lehetőségeket ezek kezelésére.
-----------	--

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Képességek	A3. A hallgató/diplomás fejleszti és alkalmazza a konfliktusok és társadalmi problémák megoldási stratégiáit, miközben modelleket azonosít a humán viselkedés előrejelzésére. A6. A hallgató/diplomás kidolgozza, elemzi és értékeli a társadalmi kommunikáció stratégiáit és folyamatait csoportokban, közösségekben és szervezetekben, beleértve az emberi erőforrások értékelését és fejlesztését is. A7. A hallgató/diplomás innovatív modelleket dolgoz ki a társadalmi jelenségek és folyamatok kutatására csoportokban, szervezetekben és közösségekben, a jól ismert módszertanok alkalmazásával. A8. A hallgató/diplomás meghatározza és végrehajtja különböző módszertani stratégiákat a szocio-kulturális dinamika és a szervezeti környezet diagnosztizálására és előrejelzésére. A9. A hallgató/diplomás projekteket és beavatkozásokat dolgoz ki a közösségben vagy szervezetekben, amelyek a társadalmi részvétel és fenntartható fejlődés ösztönzését célozzák a felmért szükségletek szerint.
Felelősség és önállóság	R.3. A hallgató/diplomás elemzi az empirikus adatokat, és kritikus és konstruktív módon értékeli a társadalmi-kulturális kutatásokat. R.4. A hallgató/diplomás elemzi a konfliktushelyzeteket és a társadalmi problémák méretét. R.5. A hallgató/diplomás értékeli a diagnózisok, programok és társadalmi politikák kidolgozásának és végrehajtásának módjait.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• Az elmélet, elméletalkotási folyamat alapvető elsajátítása. • Az elméletalkalmazási készségek fejlesztése a társadalomkutatás terén • A szociológia klasszikusai munkásságának az ismerte • A jelenlegi szociológiai nagy elméleti kereteinek (strukturizmus, funkcionalizmus, szimbolikus interakcionizmus, játékelmélet, stb.) kialakulásának a megismerése. • Alapvető fogalmi és elméleti elemek elsajátítása, amelyek alapján olyan társadalmi jelenségek folyamatok elemezhetőek, mind: konfliktus, társadalmi változás, szolidaritás, hatalom. • A társadalomtudományok módszertani pluralizmusának a bemutatása és összekapcsolása változatos kutatási módszertanokkal.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• A társadalomkutatói identitás megalapozása (a tradíció szerepe a társadalomtudományokban) • A módszertani elemző látásmód fejlesztése. • A diakronikus megközelítés elemzői perspektívájának a fejlesztése.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Az előadássorozat, annak célkitűzéseinek általános bemutatása, az előadás menetének illetve a számonkérés formájának és tartalmának a tisztázása.	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Az elméletalkotási folyamat. A klasszikus elmélettől a középszintű elméletig.	előadás, magyarázat, beszélgetés	
A klasszikus angolszász társadalomfilozófia. És a racionalista utilitáriánus paradigma kialakulása.	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Spencer szociológiai rendszerének alapfogalmai. Struktúra és funkció: a strukturalista funkcionista paradigma néhány alapvonása.		
Comte: a pozitív filozófia fogalma és a szociológia első tudományrendszertani alakításának a kísérlete	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése, heurisztikus beszélgetés
Durkheim élete és munkássága. Az elméletalkotás és a biográfia összefüggései.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése, heurisztikus beszélgetés
Durkheim és a társadalmi változás magyarázata. A társadalmi kohézió és szolidaritás tipológiája.	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése,
Durkheim módszertana: a társadalmi tények meghatározása, és a szociológiai módszertan alapvető szabályai. A szociologizmus mibenléte	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Durkheim: Az öngyilkosság. Durkheim vallásszociológiája	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése,
Max Weber élete és munkássága. Max Weber megértő szociológiájának alapvonalai.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
A társadalmi cselekvés fogalma Webernél. Weber politikai szociológiájának alapfogalmai: hatalom és autoritás, a legitimáció ideáltípusai	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Weber és a modernizáció (társadalmi változás magyarázata). A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Racionalizáció és varázstanítás	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Karl Marx élete és munkássága. A társadalom materialista szemlélete.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
A történelmi materializmus és az osztályharc. A kapitalista kizsákmányolás lényege marxista megközelítésben. A konfliktualista paradigma alapvonalai.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Ismétlés, vizsga előkészítés, ismerkedés a vizsgaeszközökkel	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Könyvészet Általános könyvészet Felkai Gábor et. ali. <i>A szociológia kialakulása</i> Budapest: Új Mandátum, pp. 159-162, 166-171, 175-179. 224-250		

Felkai Gábor, Némedi Dénes, Somlai Péter (szerk.) Szociológiai irányzatok a XX. század elejéig Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó

Jan Szczepański (1975) *A szociológia története* Budapest: Kossuth Kiadó pp. 134-164

Morell, Julius és mtsai. (2000) Szociológiaelmélet Budapest: Osiris Kiadó, pp. 20-41, 104-125

Némedi Dénes (1999) „Auguste Comte”: A szociológia megalapítója? in Felkai Gábor et. ali. A szociológia kialakulása Budapest: Új Mandátum,

Némedi, Dénes (1996) *Tudás és társadalom* Budapest: Áron Kiadó pp. 25-36

Némedi, Dénes (2005) *Klasszikus szociológia 1890-1945* Budapest: Napvilág Kiadó pp. 38-44, 51-52, 140-143, 155-159, 201-204, 208-226, 244-249, 264-272.

Klasszikus szövegek

Comte, Auguste (2000) „Előadások a pozitív filozófiáról” in Felkai Gábor, Némedi Dénes, Somlai Péter szerk. Szociológiai irányzatok a XX. század elejéig Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, pp. 15-37, 38-59

Durkheim, Émile (?) A társadalmi munkamegosztásról Budapest MTA Szociológiai Intézete, pp. 50-80 A szolidaritási típusok.

Durkheim, Émile (2006) A társadalmi tények magyarázatával kapcsolatos szabályok in Paul Bohannon - Mark Glazer (2006) *Mérőldkövek a kulturális antropológiában* Panem Könyvkiadó pp. 323-365

K. Marx-Fr. Engels: A német ideológia. In Marx ? Engels művei 3. kötet. Bp. Kossuth 1960. pp 5-23, 32-64.

Spencer Herbert (2006): A társadalom evolúciója in Paul Bohannon - Mark Glazer (2006) *Mérőldkövek a kulturális antropológiában* Panem Könyvkiadó pp. 29-62

Weber Max 1982: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme Budapest, Gondolat, pp, 87-117

Weber Max: A megértés és a társadalmi cselekvés fogalma In Uó Gazdaság és társadalom I kötet 37-80

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A klasszikus szociológiai gondolkodás kialakulása, társadalmi, kulturális kontextusa. Társadalmi igény és a szociológia által felvállalt társadalmi szerep.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Auguste Comte szociológiája I. Szociológia és szociologizmus, a pozitívizmus. Társadalmi statika és társadalmi dinamika.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Auguste Comte szociológiája II. Társadalmi evolúció és a stádiumok elmélete. A tudományok rendszere és a szociológia módszertana. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Herbert Spencer szociológiája. Fogalmak és magyarázó modell. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Emile Durkheim szociológiája I. Szociológia, szociologizmus és pozitívizmus. Módszertan, társadalmi tény fogalma. Normális és patológikus, az anómia jelensége. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Emile Durkheim szociológiája II. A társadalmi munkamegosztás. Organikus és mechanikus szolidaritás fogalmi, társadalmi változás. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Emile Durkheim szociológiája III. Az öngyilkosság, mint társadalmi jelenség. Egyéni integráció és társadalmi szabályozottság. Typusok. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás

Max Weber szociológiája I. A weberi szociológia alapvetései. Szociológia és kultúrtudományok, a megértés fogalma. A szociológia alapfogalmai.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Max Weber szociológiája II. A társadalmi cselekvés. Viselkedés, cselekvés, társadalmi cselekvés, társadalmi kapcsolat, szokás, szokáserkölc, társadalmi rend, legitim rend. A társadalmi cselekvés típusai. Az instrumentális racionalitás fogalma. A Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Max Weber szociológiája III. Az uralom típusai. Az utralom meghatározása, típusok, legitimitás, az igazodás és engedelmeskedés indítékai, alapozó cselekvéstípusok, az igazgatási apparátusok és jellemvonásaik. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Max Weber szociológiája IV. A Kapitalizmus kialakulásának társadalmi okai: a protestantizmus és racionalizáció. Az üzemgazdasági logika. Munkaéthosz, hivatás, puritanizmus és modern társadalom. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Ferdinand Tönnies szociológiája. A társadalmi akarat és társadalmi kapcsolatok problematikája. A közösség és a társadalom fogalma, meghatározása. Társadalmi változás. Tanulságok a mai jelenségek vizsgálatában.	Egyéni és/vagy csoportbemutatás, közös vita, kérdések megfogalmazása	Tanári és közös értelmezés, gyakorlati alkalmazás
Könyvészet Durkheim, Emile (1982) <i>Regulile metodei sociologice</i> . Iasi: Polirom Durkheim, Emile (1982) <i>Az öngyilkosság. Szociológiai tanulmány</i> . Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Durkheim, Emile (2000) <i>A társadalmi munkamegosztásról</i> . Budapest: Osiris Weber, Max (1987) <i>Gazdaság és Társadalom I. A megértő szociológia alapvonalai</i> . Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Weber, Max (1982) <i>A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme</i> . Budapest: Gondolat Weber, Max: <i>A politikai, mint hivatás</i> . Szeged: Medvetánc Tönnies, Ferdinand (1987) <i>Közösség és társadalom</i> . Budapest: Gondolat Kiegészítő könyvészek (Tanulásra ajánlott) Barnes, Barry (1995) <i>The Elements of Social Theory</i> London: UCL Press. Collins, Randall (1994) <i>Four Sociological Traditions</i> New York, Oxford: Oxford University Press Felkai-Haskó-Némedi-Molnár-Némedi-Pál-Somlai (1999) <i>A szociológia kialakulása</i> . Budapest. ÚjMandátum Felkai, Gábor – Némedi Dénes – Somlai Péter (2000) <i>Szociológiai irányzatok a XX. Század elejéig. Olvasókönyv a szociológia történetéhez</i> . Budapest: Új Mandátum Layder, Derek (1994) <i>Understanding Social Theory</i> . London: SAGE Publications		

Michel Lallement (1997) *Istoria ideilor sociologice, Vol. I. De la origini până la Weber*. Oradea: Antet

Némedi, Dénes (2005) *Klasszikus szociológia 1890-1945* Budapest: Napvilág Kiadó

Szczepanski, Jan (1985) *A szociológiai gondolkodás története*. Budapest: Gondolat

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A bemutatott oktatási célok, tartalom, feldolgozási módszerek változatai összhangban vannak a tantárgy feldolgozásának más - hazai és külföldi - egyetemeken való megjelenésével. Az elméleti horizont kialakítása során figyelembe vesszük, hogy a képzés során a diákok milyen más olyan (többnyire középszintű) elméletekkel találkoznak, amelyek értelmezését a tananyag megkönnyítheti.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Tartalmi tudás: Meghatározó elméleti fogalmak ismerete, az ismeretek felhasználása tematikai összehasonlító elemzésre	Kifejtő kérdésekre alapozó zárthelyi dolgozat a szesszióban	60%
10.5 Szeminárium / Labor	Tartalmi tudás: Fogalmak és elméleti megközelítések jelentésének pontos ismerete Készségek: Tartalmi elméleti modellek megértése, értelmezése és alkalmazása	Tesztkérdésekre épülő dolgozat, válaszok kifejtése a tanult fogalmak és modellek alapján	40%
	Minumum 75 százalékos részvétel	Nyilvánartás	0%

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

Az elsajátított fogalmak minimum 30%-nak az elméleti kontextusba helyezettadekvát ismerete és használata.
A szeminárium tematikájához szervesen kapcsolódó könyvészet megértése és alkalmazása a fogalmak, kérdések és a klasszikus szerzők által adott válaszok és értelmezések megismerése, ezek közötti különbségek tudatosításajelenlegi társadalmi valóságra vonatkozó értelmezések fogalmi keretének, lehetséges szemléleteinek és kérdésfeltevéseinek alkalmazása.
A tradíció és paradigmikus elkötelezettség felismerése, a jelenség konceptualizálása, problémátizálása és a fogalmak alkalmazása a jelenség leírásában és értelmezésében.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

Kitöltés időpontja:

2025. 04. 28.

Előadás felelőse:

Dr. HORVÁTH István

Szeminárium felelőse:

Dr. PÉTER László

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

**sociologie &
asistență socială**

Universitatea Babeș-Bolyai

B-dul 21 Dec. 1989 nr. 128
Cluj-Napoca 400604

+40-246-42.46.74
+40-264-41.99.58

secretariat.socasis@ubbcluj.ro
socasis.ubbcluj.ro

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

2025. 05. 06.

Intézetigazgató:

Dr. LÁSZLÓ Éva